

Beskrivelse

over Frafjordelvens Vasdrag i Høle Præstegjeld Ryfylke Fogderi Stavanger Amt 1880 og 1890

I Vassdragets naturlige Beskaffenhed

- a) Hvor lang er elven?
- b) Nedslagsdistriktet?
- c) Er Elvens løb stridt eller langsomt?
- d) Danner den Søer? Hvilke? Hvor store?
- e) Hvorledes er Elvebunden beskaffen ?
- f) Er Vandet klart eller urent ?
- g) Har elven gode Gydepladse ? Disses udstrækning og beskaffenhed ?
- h) Pleier der være Isgang ? Naar ? Voldsom ?

- a) 30 Kilometer. b) 184 Kvadartkilometer.
- c) Langsamt undtagen de 4 å 500 Alen nedenfor Molufvandet, hvor den gaar fossende, og 3 å 400 Alen nedenfor Eikeskogjuvet. *)
- d) I Hovedelven det henimod en 1/8 Mil lange og fra Utløbet 1/4 Mil beliggende Molufvandet. Ca 2 1/2 km langt og 2 km bredt. Derefter det 1/16 Mil lange Eikeskogvandet og længere oppe det gode 1/4 Mil lange Fedvandet. I Braadlandselven det 1/8 Mil lange Braadlandsvandet og Vest Valevandet med nogle mindre Fjeldvand.
- e) Sandbund, Grus undtagen paa de to førnævnte Steder, hvor Elven gaar stridt, hvor den svært stenete. **)
- f) Klart, undtagen i Flomelverne. Flom gjør vandet uklart saavel i Hovedelven som nedenfor Molufvandet som i de 3 Arme ovenfor Vandet.
- g) Gode og store Gydepladse hele Elven undtagen der hvor den, som anført over, gaar stridt.
- h) Isgang. Ikke til Skade.

*) Simmonæs 1890: Fra Søen til lidt ovenfor "Næsbroen", er 2 1/2 km. No. 1. Tidevandet har Indflydelse over 1/2 Kilom. Fra "Næsbroen" til "Kjærgarane" er 280 m. No 1 og 2. Fra "Kjærgarane" til Molufvandet 2 å 300 m. No. 3. og til dels ogsaa 4. Ovenfor "Storehølen" endog til dels No. 5.

II Hindringer for Laxens Opgang

- a) Hvorlangt kan Laxen gaa i Hovedelven?
- b) Hvorlangt i enhver avf Bielvene?
- c) Findes der nedenfor dette sted nogen Fos eller annen Hindring, der vanskeliggjør eller for nogen tid standser Laxens Opgang ?
- d) Hvor høit er det (de) Fald, der afskjærer Laxens videre Opgang?
- e) Er det praktikabelt at bringe Laxen længere op?
- f) Hvorlangt kan den isaafald gaa?
- g) Beskaffenheden af den derved indvundne Elvestrækning?

- a) 1/2 Mil til Eikeskogjuvet, dvs. 1/2 Kilom. ovenfor Molufvandet.
- b) I Braadlandselven, der falder i Hovedelven paa dennes Sydside og øverste Løb, gaar der Lax men i ubetydelig Mængde. Ca. 800 Alen. I Norddalselven fraa nordre Side, ca. 1/2 Kilom.
- c) Ikke ved stor Vandstand, men ovenfor "Storehølen" er et sted som hindrer Laxens Gange.
- d) Ved Eikeskogjuvet standser Laksen ved uavbrudte Fossefald ved Høifjeldet, flere hundre meter høit.
- e) f) g) Bortfalder.

**) Simonnæs 1890: Fra Søen til "Nedrebro" ca. 1 Kilom. er Bunden meget lys med Grus og fin Sand, samt enkelte

Steder større Stene. Fra "Nedrebro" til "Kjærgarane" 2 á 300 Meter er Bunden mørk og dekket med Mose og Siv samt delvis Sand og Grus. Fra "Kjærgarane" til Mølufvandet Ur og store Fjeldstene 2 á 300 Meter. -

III Elvens Tidsforholde

- a) Naar begynder Laxen at gaa op i Vassdraget ?
- b) Naar opphører Opgangen ?
- c) Hvormeget tidligere sees Laxen i Vassdragets nederste Del end i dets øverste Del ?
- d) Fangsttidens Begyndelse, Kulminasjon og Ende ?
- e) Naar indtræffer Gydetiden ?
- f) Vides det, naar Laxyngelsen udvandrer ?
- g) Pleier der være mange Vinterstøinger, og naar udvandrer disse ?
- h) Naar pleier Elvens Flomtider at indtræffe ?

- a) *Første Havdel av Juni.*
- 1890: NB. Ifølge P. Johnsen kommer enkelte Lax allerede i slutten af Mai.
- b) *Sidste Halvdel af August. Det hænder ogsaa at Lax kommer til Elven medio September.*
- c) *14 Dage. Vandstanden i Vasdraget har stor Indvirkning paa Fiskens Gang.*
- d) *Begynder strax, bedst i Juli og ender 14. September.*
- e) *Sidste Halvdel av Oktober.*
- 1890: I Slutningen af Debr. 1888 fandtes ved Elvebred- den 6 .. Lax, der endnu kun delvis hadde gydt (P. Johnsen). Ørret gyder senere end Lax.
- f) *April og Mai.*
- g) *Ikke saa faa og udvandrer ved Isløsningen.*
- h) *Mai og Juni og ellers udover Høsten, henimod Jul.*

IV Fangstforholde

- a) Hvilke Fangstredskaber bruges, og hvilke ere de vigtigste ?
- b) De Fiskeberettiges Antal ?
- c) Hvormange af disse benytte sin Ret ?
- d) Er Elven skikket til Sportsfiskeri ?
- e) Er den, eller har den været bortleiet til Sports mænd ? For hvilken Sum ?

- a) *Nøter, Sættegarn, Kjær (2) og lidt Lyster; Nøter fisker bedst.*
1890: Kun Stangfiske naar Elven er bortleid. I modsat Fald fiskes med Nøter for P. Johnsens Regning.
- b) *21 Fiskeeiere.*
- c) *Alle.*
- d) *Ser ikke saa daarlig ud hertil, mer er aldrig bleven benyttet.*
- 1890: Iflg. P. Johnsen blev der prøvd i 1888 av ham og Englændere og befundet god.
- e) *Nei.*
- 1890: I 1887 leide P. Johnsen (Stavanger) Elven paa 20 aar for kr. 694,-aarlig med Ret til Leie i yderligere 20 Aar mod en 50 % forhøyet aarlig Afgift (dvs. 1041 Kr.). Denne Kontrakt overdrog Johnsen i 1892 (eller 91?) til en Englænder Mr. Church for en Sum af £ 400.

V Laxemængden m. V.

- a) Inneholder Elven mest Lax eller Sørret ?
- b) Fangstens Størrelse i de sidste Aar ?
- c) Har den tidligere været større eller mindre ?
- d) Hvad Antages være Aarsagen til Forøgelsen eller Formindskelsen ?
- e) Hvorledes anvendes Fangsten ?
- f) Salgsprisen ?

a) Omtrent likemeget af begge Sorter.

- 1890: Sørreten har endog økt i de senere Aar, og det antages at der findes Bastarder af Lax og Sørret.

b) Omkring 150 Stk.

- 1890: I det sidste 10-Aar 1880-1890 kan Fangsten sættes til en Værdi af kr. 800,- aarlig.

c) For 40 å 50 Aar siden paastaaes at der have vært det tidobbelte saa meget Fisk som nu, hvilket vel er noget overdrevet, men vist er det at Laxemængden i denne Elv i høi Grad har avtaget. -

-1890: I de Tider da Laxen søgte op gennem Vasdraget var det i gamle Dage ikke sjelden at man paa et Notkast kunne faa saa meget Fisk, at et Hæstelas for hver Fiskeeier udgjorde Dagens Fangst. Op til 100 større og mindre Lax kunde fiskes flere Dage udover Sommeren. I 60 Aarene var nogle Aar Laxen ligesom borte fra Vasdraget, meddeles der, dette haver formentlig en Grund i Rovfiske saavel i Elven som udenfor. Opsidderne indsaa dette selv og undlod nogle Aar at fiske saa meget som før. En Bedring i Forholdene indtraadte og Fiskebestanden steg da jevnt nogle Aar; men da Kilenotfiske begynte at melde sig, gik atter Fisket meget tilbage.

d) Kilenøternes indførelse og Rovfiske ved Elvemundingen.

e) Sælges færsk, men røges dog noget længere op i Dalen, mest af Fiskeeierne ovenfor Molufvandet.

f) 15, 12 å 10 skilling pr. Mark efter Aarstiden.

1890: 1 - 2,20 kr. pr kg for Lax, 80-100 øre pr. kg for Sørret.

VI Om andre Fiskearter end Lax og Sørret m.V.

- a) Hvilke andre Arter findes i Vassdraget ?
- b) Ere disse Gjenstand for Fangst ? Naar ? Hvor ? Hvorledes ? I hvilken Udstrækning ?
- c) Kan den i Elven forekommende Laxerace skjelles fra andre Laxeelve i Omegnen ? Hvorledes ?

a) Vasørret og Aal, samt Perlemusling.

b) Fiskes ikke undtagen en eller anden Gang lidt med Stang, men dette er uden al Betydning.

c) Nei, er vel næppe iakttaget ?

VII Hvad Andet der antages at være af Interesse

Intet Udklækkingsapparat.

Laxen findes paa 3 å 4 bismerpund og sørreten paa 1 bismerpund.

- Simonnæs 1890:

Elven er fra og med 1888 forpagtet indtil 40 Aar af P. Johnsen, Stavanger. Forpagtningen omfatter ogsaa Fjordstrækningen 1/2 Mil udover. Fra 1889 er den atter bortforpagtet af ham til en Englænder for £ 100 for et første Aar

og siden stigende.

I Fortiden foregik et rigt Fiske af baade Lax og Sørret i Molufvandet, men efter at Elven blev bortleiet, fiskes kun til enkelte Tider; særlig dersom Leieren P. Johnsen i Stavanger ikke har faaet Elven udleiet til Sportsmænd. I 1890 blev kastet i Vandet med Nod, og Fangsten var i 6 Kast 28 Fisker, vekt mellom 4-15 kg.

Nedenfor Molufvandet, strax ovenfor Storehølen er en stor Sten midt i Elven, under denne skal være et Hul, hvorigjennem Laxen gaar. I 1885 blev under Flødning af Ved dette Hul tilstoppet og det paastaaes at Laxen ikke dette Aar kom op. En forrige Leier af Elven, Sagfører Gjør, skal ogsaa havt sin Opmærksomhed henvendt paa denne Gjennomgang, og han skulde flere Gange hindre Fisken fra at gaa op. Under hans Leietid skal der ogsaa være skudt noget af Stenen, men dette faldt ned og det antages at denne Aarsag hindrer Fiskens frie Gang i mindre Vandstand. Ved mit Besøg af Fraffjordelven 31 August 1890, iakttog jeg udenfor Elvemundingen flere Stimer af Smaaafisk, 15 á 20 cm længde, skulde det være Lax- og Ørret yngel fra Udvandring? Lax- og Ørret yngel er ved de fleste Vasdrag meget graadig og bider godt paa Krogen med Mark til Agn.

- Simonnæs -